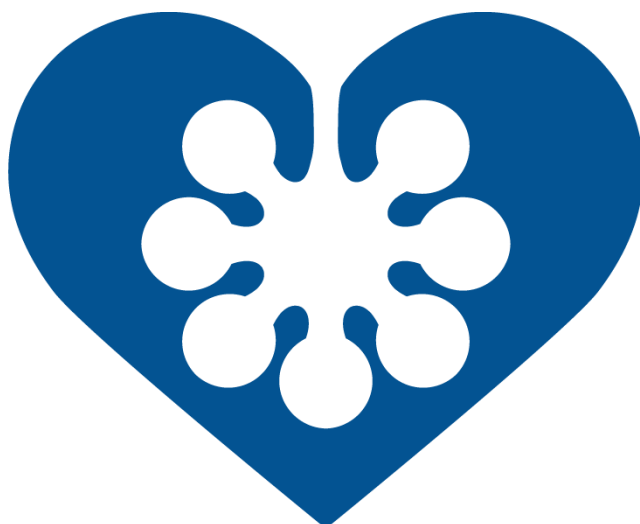

Hofors Kommun

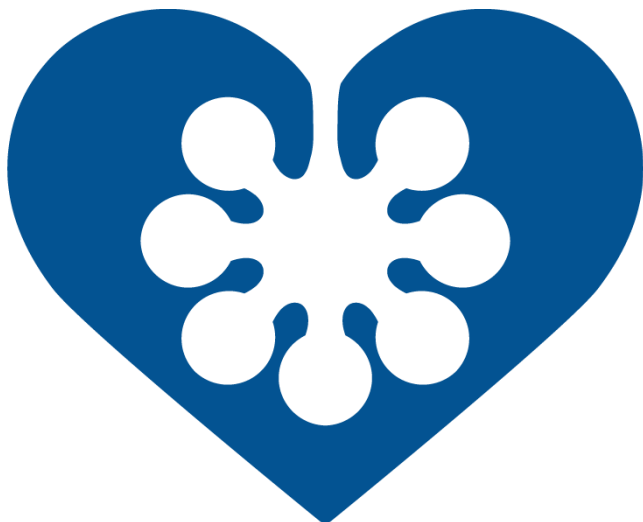
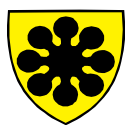
SOCIALNÄMNDEN

Plattform för
EKONOMISKT BISTÅND
Riktlinjer

Hofors

Tagen av socialnämnden 2017-09-21

Hofors

..... 1

Tagen av socialnämnden 2017-09-21 1

2. METODER OCH ALLMÄNNA RIKTLINJER 6

3. SÖKANDEGRUPPER 8

3.1 Arbetslösa..... 8

3.2 Makar och sambor 10

3.3 Barn och ungdom 10

3.4 Studerande 11

3.5 Egna företagare 12

3.6 Värnpliktiga 12

3.7 Personer i kriminalvård..... 12

3.8 Sjukskrivna 12

3.9 Missbruk 13

3.10	Långtidsberoende.....	13
3.11	Pensionärer 65 år och äldre	13
4.	FÖRSÖRJNINGSTÖD – RIKSNORM	14
4.1	Allmänt	14
4.2	Umgänge och växelvis boende	14
4.3	Försörjningsstöd högre nivå	15
4.4	Försörjningsstöd lägre nivå.....	15
4.5	Akut bistånd	15
5.	FÖRSÖRJNINGSTÖD UTÖVER RIKSNORMEN	15
5.1	Boende.....	15
5.1.1	Högsta godtagbara boendekostnad/skälig boendestandard.....	16
5.1.2	Byte av bostad	16
5.1.3	Ungdomars boende	17
5.1.4	Inneboende.....	18
5.1.6	Andrahandsboende	18
5.1.7	Övriga boendeformer.....	18
5.1.8	Kallhyra lägenhet.....	18
5.1.9	Bostadsrättslägenhet	18
5.1.10	Egen fastighet.....	18
5.1.11	Hyrd fastighet	19
5.1.12	Rådtrum för avyttring av bostadsrätt/egen fastighet	19
5.1.13	Rådtrum under uppsägningstid för hyreslägenhet	19
5.2	Hushållsel	19
5.3	Arbetsresor.....	19
5.4	Hemförsäkring.....	20
5.5	Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa.....	20
6.	LIVSFÖRING I ÖVRIGT	20
6.1	Barnomsorgsavgift	20

6.2	Begravningskostnader.....	20
6.3	Fickpengar	21
6.4	Flyttkostnader	21
6.5	Glasögon	21
6.6	Hemutrustning	22
6.7	Kläder	22
6.8	Läkarvård och medicin	22
6.9	Matpengar	23
6.10	Pass, ID-kort	23
6.11	Resor.....	23
6.12	Rättshjälp.....	23
6.13	Spädbarnutrustning	23
6.14	Tandvård.....	24
6.15	Tvättmaskin	25
6.16	Underhållsstöd	25
7.	EKONOMISKT BISTÅND ENLIGT 4 KAP 2 § SOL	25
7.1	Skulder.....	25
7.2	Förebyggande insatser	26
8.	INKOMSTER	26
8.1	Allmänt	26
8.2	Hemmavarande barns inkomst/feriearbete	27
8.3	Skadestånd och försäkringsersättningar	27
9.	TILLGÅNGAR	28
9.1	Kontanter och bankmedel	28
9.2	Fastighet	28
9.3	Bilnehav (och andra fordon)	29
10.	PRAKTIK OCH KOMPETENSHÖJANDE VERKSAMHET	29
10.1	Allmänt	29

10.2	Studera nde	30
11.	ÖVRIGT	30
11.1	Förlorade plånböcker	30
11.2	Hemkomst efter utlandsvistelse	30
11.3	Tillfällig vistelse i kommunen	30
11.4	Återkrav och återbetalning	30

1. INLEDNING

Grundläggande principer

De grundläggande principer som gäller för socialtjänsten handlar om helhets syn, frivillighet, det förebyggande perspektivet och att den enskildes resurser skall tas till vara. Individens delaktighet och egna ansvar skall beaktas. Socialtjänsten skall också präglas av frivillighet och självbestämmande, kontinuitet, flexibilitet, normalisering, närhet och valfrihet.

Utgångspunkter i Socialtjänstlagen (2001:453)

Socialtjänstens mål

1 kap. 1 § SoL

”Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktivt deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas resurser.

Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmande och integritet”.

Hänsyn till barnets bästa

1 kap. 2 § SoL

”När åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Med barn avses varje människa under 18 år”

Varje beslut som rör ett barn måste grunda sig på en bedömning av vad som är bäst för barnet. Bestämmelsen svarar mot artikel 3 i FN:s barnkonvention.

Kommunens ansvar

2 kap 2 § SoL

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta ansvar innebär inte inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

Rätten till bistånd

4 kap. 1 § SoL

”Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv”.

Rätten till bistånd för försörjningsstöd och livsföring i övrigt gäller oavsett vilken grupp den enskilde tillhör; barn, funktionshindrade, äldre osv. Begreppet livsföring i övrigt sammanfattar en lång rad olika behov av hjälp och stöd, service, behandling, vård och omsorg. Behoven skall tillgodoses med lämpliga insatser utifrån den enskildes situation. Innehållet i det ekonomiska biståndet, insatserna eller typer av insatser är därför inte preciserade i lagen.

Alla ansökningar om bistånd skall prövas enligt 4 kap. 1 § SoL.

Beslut enligt 4 kap. 1 § SoL kan enligt 16 kap. 3 § SoL överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

2. METODER OCH ALLMÄNNA RIKTLINJER

- Ekonomienhetens arbete med ekonomiskt bistånd skall vara resursstärkande med arbetslinjen som grund. Arbetslinjen följs genom samverkansrutin med Arbetsförmedling och Arbetsmarknads- och integrationsenheten(AMI). Det resursstärkande arbetet görs genom fokus på den sökandes egna resurser och styrkor, i utredning och arbetsplaner.
- Utgångspunkten skall vara individens eget ansvar för att förändra sin situation. Den enskilde kan inte anses ha rätt till ekonomiskt bistånd om han inte efter förmåga försöker bidra till sin egen försörjning. Vid prövning av ansökan om ekonomiskt bistånd måste därför alltid den enskildes möjligheter att tillgodose behovet genom egna åtgärder eller med anlitande av andra servicesystem prövas i första hand.

- Det ekonomiska biståndet skall vara en hjälp till självhjälp. Aktiva insatser som syftar till att stärka den enskildes ställning på arbetsmarknaden, särskilt för arbetslösa ungdomar, skall användas. Relevanta krav skall alltid ställas i syfte att stödja den enskilde att finna en väg till eget arbete och därmed egen försörjning.
- Krav på aktiv medverkan som utgår från den enskildes behov och förmåga skall ställas. Detta skall i första hand ske i samverkan med arbetsförmedlingen och Arbetsmarknads- och integrationsenheten (AMI) eller i annan verksamhet i syfte att höja kompetensen. Deltagande i sådan verksamhet skall utgöra ett led i en medveten strategi som syftar till att förbättra den enskildes förutsättningar att komma in på den reguljära arbetsmarkanden.
- För personer som bedöms bli långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd (mer än tre månader) skall planeringen preciseras i en individuell arbetsplan. Arbetsplanen skall innehålla fakta om nuvarande situation, belysa problembilden samt hinder och möjligheter till förändring. Arbetsplanen skall även innehålla uppgifter om hur den uppkomna situationen kan brytas och hur lång tid det beräknas ta. För kortvariga ärenden kan arbetsplanen vara mindre omfattande.
- Ekonomiskt bistånd ska handläggas utifrån ett helhetsperspektiv med ett tydligt barnperspektiv. Barnperspektivet ska vara tydligt i handläggning, beslutsfattande och dokumentation. Detta görs genom att följa uppgjorda rutiner för barnperspektiv.

Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd kan beviljas efter en individuell behovsprövning. Grundläggande krav är att den som är arbetslös skall vara inskriven på Arbetsförmedlingen, stå till arbetsmarknadens förfogande, vara aktivt arbetssökande och efter förmåga göra vad han eller hon kan för att behovet skall kunna tillgodoses på annat sätt.

En normberäkning skall göras som grund för bedömningen om rätt till ekonomiskt bistånd föreligger. Riksnormen utgör en vägledning vid prövningen. Den enskildes totala situation ska beaktas och kan motivera såväl högre som lägre bidragsbelopp än vad riksnormen anger. Ansökningar utöver gällande riksnorm skall behandlas restriktivt. Rehabiliteringsaspekten skall särskilt beaktas i detta sammanhang. För sjukskrivna är det grundläggande kravet att sjukintyg skall finnas.

Barnperspektivet

Enligt FN:s barnkonvention (artikel 3) ska alltid barnets bästa komma i främsta rummet. Regeringen har angivit att även om barnets bästa inte alltid är avgörande för vilket beslut som fattas, ska det alltid beaktas, utredas och redovisas. Barnfamiljer med långvarigt biståndsberoende skall särskilt uppmärksammas.

- Vid beslut om akut ekonomiskt bistånd/matpengar gällande barnfamiljer skall barnperspektivet speciellt uppmärksammas.
- Vid bedömning av om boendestandard och boendekostnad är skälig för en barnfamilj, skall hänsyn tas till barns behov av utrymme. Detta gäller även för barn som vistas i bostaden endast under umgängestid.
- För barnfamiljer med långvarigt bidragsberoende bör barnens situation beaktas när behov av hemutrustning bedöms.
- Vid ansökan om ekonomiskt bistånd till elskulder och till hyresskulder med risk för avhysning av barnfamilj, skall de sociala konsekvenserna för barnen särskilt beaktas.
- Arbetslinjen ligger också i linje med barnets bästa. En stark positiv faktor för barn är om föräldrarna får ett arbete och en fast inkomst.

3. SÖKANDEGRUPPER

3.1 Arbetslösa

I Hofors kommun gäller arbetslinjen. Detta innebär att alla sökande som uppger sig vara arbetslösa och står till arbetsmarknadens förfogande ska omfattas av den så kallade "arbetslinjen", dvs. aktiva insatser riktade till arbetsmarknadsområdet ska gälla före passivt uppbärande av försörjningsstöd. Enligt socialnämndens beslut § 127 november 2015 får undantag göras från denna regelmässiga anvisning för:

- stödtagare som endast förväntas vara i behov av överbryggande försörjningsstöd för kortare tid, upp till tre månader.

- stödtagare som är aktuella för andra erforderliga insatser i enlighet med beslut i socialtjänsten, som missbruksterapi, psykoterapi, sjukskrivna etc.

Arbetsmarknads- och integrationsenheten (AMI) tillhandahåller aktiveringsinsatser som syftar till att öka chanserna till egen försörjning. Genom individuellt anpassade insatser ska människor ges möjlighet att få pröva sin förmåga att arbeta. Detta sker inom ramen för Arbetsmarknads- och integrationsenhetens (AMI) uppdrag samt inom Arbetsförmedlingens ordinarie utbud.

Den som är arbetslös och har ekonomiskt bistånd kan, oavsett ålder, vara i behov av insatser i ett tidigt skede för att förhindra risken att bli långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd. Nämnden har rätt att begära deltagande i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

För att vara berättigad till ekonomiskt bistånd måste den enskilde söka lämpliga arbeten. Den arbetslöse är skyldig att söka heltidsarbete om lämpligt sådant finns att söka. Den arbetslöse är vidare skyldig att söka arbeten inom pendelavstånd. Vad som anses som rimligt pendelavstånd skall bedömas i förhållande till den arbetslöses levnadsförhållanden. För boende i Hofors kommun kan rimligt pendelavstånd vara Borlänge – Gävle. Möjligheten att flytta till andra städer där arbete, även längre bort än pendelavstånd, ska dock undersökas. Möjligheten att långpendla till ett arbete är till exempel större för en arbetslös i hushåll utan barn än för en ensamstående förälder.

För att vara berättigad måste den arbetslöse besöka arbetsförmedlingen på de besökstider han/hon får. Den arbetslöse är skyldig att acceptera anvisat arbete, utbildning eller annan arbetsmarknadsåtgärd. I vissa fall kan socialnämnden anvisa praktik eller kompetenshöjande verksamhet.

Om den arbetslöse avvisar arbete, utbildning eller annan arbetsmarknadsåtgärd utan godtagbara skäl har han/hon inte rätt till ekonomiskt bistånd.

Handläggaren skall *alltid*, tillsammans med den enskilde, upprätta en arbetsplan. Denna skall vara en överenskommelse mellan den arbetslöse och handläggaren om vilka åtgärder som behövs för att den arbetslöse skall kunna få lämplig sysselsättning, t e x om kontakt med arbetsförmedlingen, vilka arbeten den arbetslöse bör söka, lämplig utbildning mm. I arbetsplanen skall också stå hur och när uppföljning skall ske mellan den enskilde och handläggande socialsekreteraren.

Arbetslös är inte bara den som saknar arbete på hel- eller deltid utan också den som väntar på att uppbära A-kassa eller ALFA-kassa, väntar på ungdomspraktik, arbetsmarknadsutbildning eller annan kurs. Arbetslös är även den som är sjukskriven eller har föräldrapenning och inget arbete att återgå till och den som vet att en arbetslöshet väntar t.ex. studerande inför sommarlovet.

Med **aktivt arbetssökande** menas att personen fortlöpande kan påvisa besök på Arbetsförmedling eller arbetsplats. Speciell blankett för detta finns. Den sökande ska ingå i AMI's verksamhet, full närvaro i deras aktiviteter räknas som aktivt arbetssökande och där ska också arbetssökandet följas upp. Individ- och familjeomsorgen skall följa upp kontakterna med Arbetsförmedlingen och AMI kontinuerligt, minst 1 ggr/månad.

Arbetslös med otillräcklig föräldrapenning

Barnet ska omgående anmälas till barnomsorgskön och bekräftelse på platsansökan ska visas upp. Så snart det är praktiskt möjligt ska den hemmavarande föräldern ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Detta innebär att så snart barnomsorgsplats erbjuds ska den

accepteras. För tid efter det att barnomsorgsplats erhållits föreligger ingen rätt att vara föräldraledig viss tid. Lagen om föräldraledighet reglerar endast förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

3.2 Makar och sambor

Makar är underhållsskyldiga gentemot varandra. Äkta makes ansvar går således före den andre makens rätt till bistånd. Ogifta sammanboende, av olika eller samma kön, ska likställas som gifta om de lever under äktenskapsliknande förhållanden och skall räknas som en ekonomisk hushållsgemenskap. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ska man därför ta hänsyn till bådars inkomster. Om den ena parten är studerande och uppbär studiemedel skall, vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd, studiemedlen räknas som inkomst men skälig hänsyn tas till den studerandes eventuella merkostnader för litteratur och resor.

Vid ansökan från gifta/sambo skall ansökan undertecknas av båda och man bör sträva efter att båda deltar vid det första besöket hos individ och familjeomsorgen.

Makar är försörjningsskyldiga mot varandra också efter ansökan om äktenskapsskillnad under den s.k. betänketiden. Rätten till ekonomiskt bistånd skall då prövas i förhållande till båda makarnas inkomster och utgifter. Hänsyn skall tas till eventuella extra kostnader som följer av att makarna inte sammanbor under betänketiden.

Om den ena parten inte fullföljer sin försörjningsskyldighet enl. ovan skall möjligheterna att ansöka om stämning vid domstol undersökas. Det är den sökande själv som skall vända sig till Tingsrätt.

Se *Kammarätts dom 040317, mål 7506-03* där kvinna får avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd då hon inte gjort vad hon kan för att utkräva underhåll under betänketid.

En konsekvens av denna underhållsskyldighet är också att om en make inte står till arbetsmarknadens förfogande så kan det inskränka även på den andra makens rätt till bistånd enl. SoL. Detta framgår av praxis från *Regeringsrätten RÅ 1995 ref 79*

3.3 Barn och ungdom

För hemmaboende ungdom som studerar på gymnasiet eller motsvarande och som fyllt 18 år men inte 21 år utgår samma grundbelopp som för barn 11 – 17 år i familjens norm.

För ett vuxet barn som bor kvar i föräldrahemmet beräknas normen såsom personliga kostnader för ensamstående plus kvoten av de gemensamma kostnaderna för hushållet och antalet medlemmar i hushållet.

Föräldrarna är försörjningsskyldiga för sina barn. Underhållsskyldigheten upphör då barnet/ungdomen fyller 18 år. Går barnet i skolan vid denna tidpunkt, är föräldrarna underhållsskyldiga under den tid skolgången pågår, dock längst till dess barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskola eller gymnasieskola och annan jämförlig grundutbildning. Detta gäller även om barnet flyttat hemifrån.

Om barnet av särskilda skäl beviljas bistånd till eget boende skall föräldrarnas möjlighet att bidra till barnets försörjning utredas. Om föräldrarna inte bidrar efter förmåga kan krav

drivas i domstol av socialnämnden, på utgivet bistånd. *Se Kammarrätten 070507, mål 3861-06.*

Föräldrarnas ersättning till barnets försörjning skall bestämmas enligt de regler som gäller för återbetalning av underhållsstöd för underhållsskyldig förälder. Prövning av förälders möjligheter att bidra till barnets försörjning skall inte göras om prövningen kan medföra negativa konsekvenser för barnet. Föräldrarnas del skall dock inte bestämmas till en nivå som innebär att föräldrarna blir i behov av ekonomiskt bistånd.

Ungdomar som går i gymnasiet kan söka studielån fr.o.m. höstterminen det år ungdomen fyller 20 år. Ungdomar som går kvar i gymnasiet skall därför hänvisas till att söka studielån. Det gäller även om föräldrarna fortfarande enligt föräldrabalken är försörjningsskyldiga.

3.4 Studerande

Huvudregeln är att vuxna studerande skall kunna försörja sig själva genom de stödformer som finns inom studiemedelssystemet och vuxenstudiestödet. Om bistånd helt eller som normutfyllnad utgår till någon som studerar skall denna vara aktivt arbetssökande och redovisa sökta arbeten även om personen blir "vilande" hos arbetsförmedlingen under studietiden. Försörjningsstöd skall inte beviljas vid annat än korta tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetslösa, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete.

Om en person i undantagsfall, efter individuell behovsprövning, beviljas ekonomiskt stöd av socialtjänsten för vuxenstudier ska denne ändå alltid söka studiemedlets bidragsdel. Kostnader för litteratur som krävs för utbildningen räknas som godtagbara utgifter. Inför det väntade sommaruppehållet, då inkomstbortfall troligtvis föreligger, förväntas den studerande spara eventuella normöverskott under terminen för denna period samt vara aktivt arbetssökande i *god tid* inför och under loven.

Studerande som saknar grundskolekompetens

Den studerande är berättigad till ekonomiskt bistånd som komplement till andra studiesociala bidrag. Den studerande skall söka studiebidrag. Kompletterande ekonomiskt bistånd kan sedan eventuellt komma att utgå. Studierna skall ingå i en planering tillsammans med handläggare vid socialförvaltningen och arbetsförmedlingen. Studerande som inte är berättigad till studiebidrag kan eventuellt beviljas ekonomiskt bistånd till sin försörjning om studierna ingår i en planering.

Studerande som har grundskolekompetens

Ekonomiskt bistånd skall inte beviljas en person som går i reguljär utbildning inom gymnasieskolan. Den studerande skall för sin försörjning hänvisas till att söka studielån eller vuxenstudiestöd. Undantag kan göras för personer där studierna ingår i en rehabilitering. Arbetsplan skall då göras tillsammans med den enskilde och arbetsförmedlingen.

3.5 Egna företagare

Generellt beviljas inte ekonomiskt bistånd till egna företagare. I Kommunallagen, 2 kap (1991:900), 8 § anges att kommuner i princip endast får vidta åtgärder som allmänt främjar näringslivet i kommunen. Individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare får endast lämnas om det finns synnerliga skäl för det. Från socialtjänstens utgångspunkt representerar ett företag i de flesta fall en realiserbar tillgång. Tillämpningen av socialtjänstlagen innebär att en egen företagare i många fall hänvisas till att avveckla verksamheten i företaget och anmäla sig som arbetslös när han eller hon ansöker om ekonomiskt bistånd från socialtjänsten (ur Socialstyrelsens handbok, Ekonomiskt bistånd). Vissa företag kan utgöra en realiserbar tillgång. För att den sökande ska kunna bli berättigad till ekonomiskt bistånd som arbetssökande ska firman avregistreras hos Bolagsverket och/eller Skatteverket. Den sökande ska skriva in sig på arbetsförmedlingen och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Om den sökande väljer att behålla sitt företag och synnerliga skäl föreligger kan endast ett högst tillfälligt bistånd beviljas om: Behovet av bistånd är nödvändigt för att tillgodose behov av nöd. Särskilt ska beaktas om det finns barn i familjen. Tillfälligt bistånd kan beviljas i längst tre månader, för att ge tid för avveckling och kontakter med Arbetsförmedlingen. Den egna företagaren har fått aktivitetsstöd från arbetsförmedlingen under sex månader och det finns utsikter att företaget ger inkomster inom tre månader.

3.6 Värnpliktiga

I princip har värnpliktiga inte rätt till ekonomiskt bistånd annat än i akuta situationer där behovet inte kan tillgodoses på något annat sätt.

3.7 Personer i kriminalvård

För personer som vistas på kriminalvårdsanstalt kan boendekostnad beviljas under max sex månader. För personer med en strafftid från sex månader upp till ett år skall särskild prövning göras. Den intagna är inte berättigad ekonomiskt bistånd under tiden på anstalt. Understiger vistelsen på anstalten sex månader kan det föreligga rätt till ekonomiskt bistånd gällande boendekostnader. Vid längre anstaltsvistelse uppmanas den sökande att hyra ut lägenheten i andra hand eller säga upp den. Bistånd i samband med frigivning skall prövas av folkbokförnings- och hemkommun (16 kap 2§ Sol) under en övergångsperiod. Lämplig övergångsperiod kan vara en månad, därefter har vistelsekommunen ansvaret.

3.8 Sjukskrivna

Den som på grund av sjukdom eller psykiska problem är arbetsoförmögen skall uppvisa läkarintyg som styrker arbetsoförmågan. Om behandlingsbehovet och arbetsoförmågan är långvarig skall ärendet aktualiseras genom en samordnad individuell plan (SIP) med berörda. Både sjukskrivna som har en anställning och sjukskrivna som är arbetslösa har rätt till rehabilitering om de behöver det för att kunna försörja sig själva. Oavsett om den sökande är 0-klassad i sjukpenning eller har sjukpenning är socialförvaltningen ansvarig att förvissa sig om huruvida rehabiliteringsinsatser är påbörjade eller planerade hos Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. För att vara berättigad till försörjningsstöd ska personen medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför.

3.9 Missbruk

När missbruksproblem är orsaken till svårigheten att få arbete är kravet att den enskilde medverkar till att komma ifrån missbruket för att därigenom återfå arbetsförmågan och möjlighet till egen försörjning. Här är viktigt att så tidigt som möjligt samarbeta med missbruksenheten för att få utrett missbruksproblemens omfattning. Arbetsplan skall upprättas tillsammans med klient, handläggare på ekonomienheten och handläggare på missbruksenheten.

De allmänna reglerna om möjligheten att ställa krav på biståndssökande kan inte i samma utsträckning användas för människor med allvarliga missbruksproblem. Vägrar dessa personer helt eller i stor utsträckning att medverka i socialtjänstens arbete för att utarbeta en arbetsplan eller att göra en utredning kan detta dock utgöra grund för att reducera biståndet. Krav på deltagande i praktik eller arbetsträning enligt 4 kap 4 § SoL kan tillämpas på personer med lindriga eller begynnande missbruksproblem, om det bedöms att det är en lämplig åtgärd. Det ska dock inte ersätta vård och behandling för missbruket. Däremot kan det vara förebyggande eller utgöra ett komplement till andra insatser mot missbruket. Kravet på deltagande i en viss praktik eller arbetsträning ska alltid föregås av ett övervägande av om den enskildes medverkan vid denna arbetsplats är lämplig.

För personer med pågående aktivt missbruk kan försörjningsstödet reduceras om det är uppenbart att det inte används till sitt ändamål. Socialtjänsten ska ge stöd till missbrukare så att de får den hjälp de behöver för att komma ifrån sitt missbruk. Nämnden ska planera hjälpen i samförstånd med den sökande och noga följa upp att planen följs. För att ge rätt stöd till missbrukare krävs helhetssyn och samverkan med de övriga aktörer som kan finnas runt individen.

3.10 Långtidsberoende

För långtidsberoende ska följande insatser kunna användas utifrån samverkan mellan Individ- och familjeomsorg samt andra berörda myndigheter.

- Rådgivning och information
- Motiverande samtal
- Ekonomiskt bistånd utifrån ett rehabiliterande perspektiv
- Insatser som utarbetats inom AMI

3.11 Pensionärer 65 år och äldre

Personer som är 65 år eller äldre och som har låg eller ingen pension och ansöker om ekonomiskt bistånd ska hänvisas till Pensionsmyndigheten för att ansöka om äldreförsörjningsstöd. Om ekonomiskt bistånd beviljas i avvaktan på beslut hos Pensionsmyndigheten ska detta återsökas av Pensionsmyndigheten. Personer med pension eller äldreförsörjningsstöd som ansöker om ekonomiskt bistånd t ex tandvård eller glasögon kan beviljas detta efter sedvanlig prövning av deras egna möjligheter att betala dessa utgifter.

4. FÖRSÖRJNINGSTÖD – RIKSNORM

4.1 Allmänt

Bistånd enligt 4 kap 1 § ges i den omfattning som är nödvändigt för att tillförsäkra den enskilde skälig levnadsnivå. Bistånd enligt 4 kap 1 § kan ges till den enskildes försörjning och till hans/hennes livsföring i övrigt.

I försörjningsstöd ingår budgetposter som hushållet normalt har varje månad. Utgifter som hushållet har mindre regelbundet faller utanför försörjningsstödet.

De behov som ingår i försörjningsstöd preciseras i SoL 4 kap § 3. Försörjningsstöd består dels av de utgifter som ingår i riksnormen och andra utgifter som hushållet har regelbundet.

Regeringen beslutar om nivån på riksnormen.

Följande budgetposter ingår i riksnormen:

- *Livsmedel*. Utgångspunkten är att möjliggöra en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost.
- *Kläder och skor*. Kostnadsberäkningen täcker det vardagliga klädbehovet under året.
- *Lek och fritid*. Beräkningen avser sådana aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till, t ex att läsa böcker och tidningar, lyssna på musik och att utöva någon idrott eller motsvarande.
- *Förbrukningsvaror*. Här ingår varor för skötsel och vård av bostaden samt för klädvård.
- *Hälsa och hygien*. Dagligvaror som tvål och tandkräm samt hårklippning.
- *Dagstidning, telefon och TV-avgift*. Här ingår en årsprenumeration på en daglig tidning, abonnemangsavgift och samtalsavgifter för telefon samt TV-avgift.

Därutöver skall följande poster ingå i försörjningsstödet till faktisk godtagbar kostnad:

- Boende
- Hushållsel
- Hemförsäkring
- Arbetsresor
- Läkarvård, medicin och akut tandvård
- Glasögon
- Avgift för fackförening och arbetslöshetskassa

4.2 Umgänge och växelvis boende

Förälder som uppbär ekonomiskt bistånd och som barnet inte huvudsakligen bor tillsammans med, erhåller tillägg för umgänge med barnet/barnen med barnets personliga kostnader i normen för mat, hygien och fritid. Rätten till umgänge ska kontrolleras och framgå av domslut, avtal eller intyg från boendeförälder. Finns umgängesschema gäller detta tills nytt gjorts med familjerätten.

I normalfallet godtas kostnad för umgänge fyra - sex dagar per månad och barn. Överstiger antalet umgängesdagar mer än sex dagar får föräldrarna själva reglera detta ekonomiskt genom att ansöka om nedsättning av underhållsstödet samt ansöka om bostadsbidrag hos Försäkringskassan.

4.3 Försörjningsstöd högre nivå

Försörjningsstöd med högre nivå än riksnorm beviljas i regel inte.

Merkostnader p.g.a. sjukdom eller funktionshinder som inte täcks av annat särskilt stöd, t ex handikappersättning eller vårdbidrag, skall styrkas av läkare. Se konsumentverkets uträkningar på nivåer för kosttillägg.

4.4 Försörjningsstöd lägre nivå

Socialnämnden kan beräkna kostnaderna enligt riksnormen till en lägre nivå bl a:

Då det är uppenbart att den enskilde inte har utgifter för vissa budgetposter, skall dessa frånräknas försörjningsstödet, till exempel om personen är inlagd på sjukhus eller befinner sig på behandlingshem.

Om den enskilde har hamnat i en akut nödsituation och endast behöver tillfälligt ekonomiskt bistånd för att få möjlighet att reda upp sin situation.

4.5 Akut bistånd

Bistånd i akuta nödsituationer kan beviljas även om rätt till försörjningsstöd i övrigt inte föreligger.

Ansökan om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Bistånd till personer som regelmässigt har egna inkomster över skälig levnadsnivå ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller där den sökande bedöms ha svårigheter att själv ta ansvar för sin ekonomi eller livssituation. Gällande barnfamiljer i ovanstående situation ska barnperspektivet speciellt uppmärksammas.

I vissa fall kan biståndet vara förenat med återbetalningsskyldighet jml 9 kap 2 § SoL om det bedöms att den enskilde har en sådan ekonomisk förutsättning.

I akut ärende som ovan, bör biståndet endast omfatta normposten livsmedel.

5. FÖRSÖRJNINGSSTÖD UTÖVER RIKSNORMEN

5.1 Boende

Bidrag lämnas endast till skälig boendestandard och skälig boendekostnad. Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendestandard och boendekostnad skall vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att bekosta.

I boendekostnaden ingår inte avgift för garage, kabel-tv, bredband, p-plats eller tillval i standardhöjande syfte. Kostnad för tillval godtas inte utom i de fall den sökande inte kunnat styra tillvalet.

Vid bedömning av om boendestandard och boendekostnad är skälig för barnfamilj, skall hänsyn också tas till barns behov av utrymme. Detta gäller även för de barn som vistas i bostaden endast under umgängestid.

Om boendekostnaden bedöms vara för hög i förhållande till vad som är skäligt för det aktuella hushållet är det rimligt att ställa krav på byte av bostad. Detta är främst motiverat vid långvarigt biståndsbehov. Om bostaden representerar ett ekonomiskt värde t ex i form av egen villa eller bostadsrätt och biståndsbehovet bedöms bli långvarigt, kan detta utgöra ett skäl för byte/avyttring av bostad.

Enligt JO:s beslut 2009-09-14, dnr 2231-2008 är en uppmaning att exempelvis byta till billigare boende eller att avyttra en tillgång för att få rätt till bistånd ett förvaltningsbeslut och därmed överklagbart. Därför ska en besvärshänvisning bifogas beslutet. (Enl. JO finns det dock en osäkerhet om hur man ska se på saken. Ytterst är det en fråga för domstol att avgöra vad som är ett överklagbart beslut.)

5.1.1 Högsta godtagbara boendekostnad/skälig boendestandard

Högsta godtagbara boendekostnad för olika typer av hushåll beräknas enligt kostnaden bland Hoforshus lägenheter och uppräknas årligen.

Rimlig lägenhetsstorlek:

1 rum och kök = 1 vuxen

2 rum och kök = 2 vuxna eller 1-2 vuxna och 1 barn

3 rum och kök = 1-2 vuxna och 2 barn

4 rum och kök = 2 vuxna och 3 barn eller flera

Sökanden ska styrka att föregående månadshyra är betald för att förebygga uppkomsten av hyresskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad.

5.1.2 Byte av bostad

Bidrag till högre boendekostnad efter flyttning under pågående bidragsperiod beviljas normalt inte såvida inte flyttning är nödvändig för att den enskilde skall uppnå skälig levnadsnivå. Det kan till exempel gälla följande situationer:

- Då det finns medicinska och/eller starka sociala skäl som styrker behovet av flyttning.
- Då det har uppstått svåra personliga motsättningar mellan hushållsmedlemmar.
- Då bostaden inte uppfyller en skälig bostadsstandard med hänsyn till fysisk miljö och utrustning eller på grund av betydande trångboddhet. Familjer med ett barn under två år anses normalt uppnå skälig levnadsnivå med lägenhet om två rum och kök.

Hushåll med behov av ekonomiskt bistånd som flyttar till nytt boende och hushåll som kan bli i behov av ekonomiskt bistånd efter en flyttning har ett ansvar att planera sitt boende så att hushållet får minsta möjliga behov av ekonomiskt bistånd. Om den enskilde kan förväntas vara i behov av ekonomiskt bistånd efter flyttningen har han/hon skyldighet att välja det billigaste boendet som tillgodoser hushållets behov.

Om det kan anses rimligt att den bidragssökande flyttar till billigare bostad, men han eller hon ändå inte gör det, ska biståndet för boendekostnaden fastställas till ett skäligt belopp helt utan beaktande av den faktiska boendekostnaden. Hela bostadsbidraget skall då räknas som inkomst.

Vid bedömning av skälig boendekostnad skall hänsyn tas till barns behov av utrymme också då den som uppbär ekonomiskt bistånd enbart har barnet hos sig under umgängestid. Behovet av utrymme skall ställas i relation till omfattningen av umgänget. Barn som vistas hos umgängesförälder oregelbundet eller sällan har inte samma behov av utrymme som barn som vistas hos föräldern ofta eller regelbundet.

Angående trångboddhet se Socialstyrelsens *Handbok om Ekonomiskt Bistånd* sid 52-53

5.1.3 Ungdomars boende

För ungdomar under 25 år utan egna barn gäller:

Bidrag till eget boende för ungdomar under 25 år beviljas i normalfallet inte. **(RÅ 1997 ref 79)**

Beträffande ungdomar under 18 år utreds och handläggs detta av Familjeenheten.

Ungdomar i åldern 18 – 25 år kan beviljas bistånd till boende om det förekommer allvarliga relationsproblem i familjen. En särskild utredning skall då göras av handläggare. Utredningen skall normalt innefatta samtal med föräldrarna samt att familjen erbjuds bistånd i form av kommunens familjebehandlare. Om det efter utredning och insats från familjebehandlare kvarstår allvarliga relationsproblem i familjen kan bistånd till boende beviljas.

Bidrag till boende kan högst beviljas till det billigaste tillgängliga boendet som tillgodoser ungdomens behov.

Bidrag till boendekostnad i föräldrahemmet utgår normalt inte. Ett hemmavarande barn i åldern 20 – 25 år som uppbär ekonomiskt bistånd kan vara berättigat till bidrag till del av boendekostnad i föräldrahemmet om föräldrarna går miste om bostadsbidrag genom det att det vuxna barnet bor hemma. Bidrag utgår då högst med det belopp som föräldrarna förlorar i bostadsbidrag.

Bidrag till boendekostnad i föräldrahemmet kan också utgå om ungdomen under en sammanhållande period av minst sex månader har varit självförsörjande och då betalt del av boende- kostnaden i föräldrahemmet. Bidrag skall då högst utgå enligt riks försäkringsverkets föreskrifter och allmänna råd för beräkning av boendekostnad.

Vid beräkning av boendekostnaden enligt riks försäkringsverket föreskrifter räknas varje rum som två enheter och köket som en enhet. Boendekostnaden beräknas efter den andel av bostaden som det hemmavarande barnet förfogar över. Kostnaden för boendet i den beräkning är ibland lägre än vad familjen förlorar i bostadsbidrag. Bidrag motsvarande vad familjen förlorar i bostadsbidrag kan då beviljas högst ett år framåt från det att bostadsbidraget minskar eller upphört, därefter beviljas ekonomiskt bistånd till boendet hos föräldrarna enligt ovan redovisade beräkningsmodell.

Ungdom under 25 år som tecknat hyresavtal under period då den sökande saknat inkomst eller endast kortvarig inkomst är i normalfallet inte berättigad till bistånd för boendekostnad. Den enskilde har i en sådan situation valt att skaffa lägenhet och genom detta ökat sitt beroende av försörjningsstöd och minskat sina möjligheter till egen försörjning. Det finns flera domar från Kammarrätten där det klart framgår den enskildes ansvar att undvika ett bidragsberoende.

Använd Boendeutredningsmallen, i hjälptexten finns angivet utdrag från kammarrättens domar och RÅ som stöd för bedömningarna.

5.1.4 Inneboende

Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden. Den faktiska hyran kan beviljas om den inte är oskälig. Hyran bedöms efter samma principer som under punkt 5.1.3

5.1.6 Andrahandsboende

Bistånd beviljas till hyra om godkänt andrahandskontrakt finns och hyran bedöms som skälig.

5.1.7 Övriga boendeformer

Med övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i andra hand, hotell, vandrarhem etc. Bistånd till boendekostnader ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få annat boende.

5.1.8 Kallhyra lägenhet

Vid beräkning av bidrag till boendekostnad gäller som huvudregel att bidraget beräknas enligt den faktiska kostnaden för bostaden, d v s hyra och i de fall uppvärmning inte ingår i hyran, även uppvärmningskostnaden. Uppvärmningskostnaden beräknas enligt försäkringskassans schablonbelopp för beräkning av boendekostnad i samband med ansökan om bostadsbidrag.

Hyreskontakt skall uppvisas och kopia skall läggas i akten.

Kvitto på att föregående månads hyra är betald skall alltid uppvisas vid ekonomisk beräkning.

5.1.9 Bostadsrättslägenhet

Bostadskostnaden utgörs av månadsavgiften till bostadsrättsföreningen samt räntekostnaden för bostadslånet då bostadsrätten förvärvades. Räntekostnad för lån som tillkommit därefter skall medräknas endast om det kan styrkas att lånet avser normalt underhåll av lägenheten. Kvitton och andra handlingar som styrker kostnaden skall alltid uppvisas. Jmf. boendekostnaden med skälig boendekostnad för motsvarande storlek på hyreslägenhet i Hofors.

5.1.10 Egen fastighet

För boende i egen fastighet accepteras faktiska boendekostnaden, förutom amortering på villalån, från dag för nybesök och fyra månader framåt. Krav på försäljning av fastigheten ställs ej. (Tillfälligt bistånd).

Bedöms biståndsbehovet vara långvarigt, överstigande tre – sex månader, ska fastigheten stå till försäljning. Socialsekreterare kan i sådana fall acceptera faktisk boendekostnad ytterligare tid om huset är svårsålt och husägaren bedöms ha gjort det som kan göras för att få huset sålt. Individuell bedömning där en avvägning om förhållandet mellan vinst, behov av försörjningsstöd samt sociala skäl måste göras.

Till grund för boendekostnad ligger kostnad för räntor och driftskostnad. Den sökande förutsätts ha skattereduktion. Amorteringar betraktas som ett sparande och räknas inte med vid beräkningen av boendekostnaden. Hänsyn skall endast tas till ursprungslån som hör ihop med fastighetens förvärvande. Räntekostnad för lån som tillkommit därefter skall endast

medräknas om det kan styrkas att lånet avser normalt underhåll av fastigheten. Observera att del av räntorna är avdragsgilla vid självdeklaration. Socialtjänsten kan antingen godta del av räntan eller 100 % beroende på om den sökande har jämkning av skattesatsen. Vid beräkning ska villaberäkningskalkyl i IFO programmet användas. Kvitton och andra handlingar som styrker kostnaden skall alltid uppvisas.

5.1.11 Hyrd fastighet

Bidrag till boendekostnad för hyra av fastighet kan beviljas med faktiska skäliga kostnader. Försäkringskassans schablon för uppvärmning används för beräkning av boendekostnad. Jmf. boendekostnad med skälig lägenhetshyra i Hofors
Hyresavtal, kvitton och andra handlingar som styrker kostnaden skall alltid uppvisas.

5.1.12 Rådrum för avyttring av bostadsrätt/egen fastighet

Rådrum lämnas för avyttring av bostadsrätt/egen fastighet under tre – sex månader. Faktisk boendekostnad exklusive amortering godtas under denna tid. Vid separation godtas hälften av räntekostnaden plus driftkostnaden för den kvarboende under rådrumstiden. Förutsättningen är att den sökande ämnar förändra sin boendekostnad. I annat fall tillämpas högsta godtagbara boendekostnad med omedelbar verkan.

5.1.13 Rådrum under uppsägningstid för hyreslägenhet

Rådrum under uppsägningstid lämnas med tid motsvarande uppsägningstiden, vanligtvis tre månader, samt ytterligare en månad. Faktisk boendekostnad godtas under denna tid. Förutsättningen är att den sökande ämnar förändra sin boendekostnad. I annat fall tillämpas högsta godtagbara boendekostnad med omedelbar verkan.

5.2 Hushållsel

Rekommendation till kostnad för hushållsel grundar sig på konsumentverkets rekommendationer för beräkningar för olika hushållstypers förbrukning per månad. I kostnaden ingår dels en fast avgift samt följande ungefärliga förbrukning:

1 person: 190 kWh
2 personer: 240 kWh
3 personer: 290 kWh
4 personer: 340 kWh
5 personer: 390 kWh
6 personer: 440 kWh
7 personer: 490 kWh

50 kWh/person och månad i tillägg för ytterligare hushållsmedlem.
Eventuella prisjusteringar görs årligen. (Se Pensionsmyndighetens schablon)

Om kostnaden är hög, kontrollera hur elavtalet ser ut, om det med annan elleverantör kan minska kostnaden.

5.3 Arbetsresor

Bistånd till arbetsresor ingår som budgetpost i försörjningsstödet. Allmänna kommunikationer skall användas i första hand. Begreppet arbetsresor omfattar även resor

för deltagande i andra aktiva åtgärder som kommunen eller arbetsförmedlingen anordnar. Med kostnad för arbetsresor med egen bil avses bensinkostnad. Hänsyn skall tas till möjligheten till skattereduktion. Skattereduktion ges för arbetsresor överstigande en kostnad på 10.000 kronor/år. (2015) Uppdateras årligen, se Skatteverkets hemsida. En grundläggande förutsättning för att en sökande ska beviljas bistånd till reskostnader är att han eller hon har fem kilometer till och från arbete, arbetsträning, studie- eller rehabiliterande aktiviteter. Sökande förutsätts använda sig av kollektiv trafik om så är möjligt.

5.4 Hemförsäkring

Godtagbar kostnad inom konsumentverkets rekommendationer. Krav på hemförsäkring för boende i kommunens lägenheter. Kostnad för hemförsäkring beviljas per kalendermånad. Påtala vikten av hemförsäkring för andra sökande. (Se också under Rättshjälp).

5.5 Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Bistånd till avgifter till fackförening eller arbetslöshetskassa kan beviljas med det belopp som gäller för den organisation den enskilde tillhör. Den sökande ska dock uppmanas att undersöka möjligheten till reducerad avgift.

Om den sökande inte är med i a-kassa ställs krav på att vara med. Stöd för kravet är att den enskilde själv skall göra vad man i framtiden kan för att bidra till sin försörjning.

Alfa-kassan är en kompletterande a-kassa utan krav på yrkestillhörighet.

Från och med den 1 juli 2009 kan alla som arbetar eller har arbetat ansluta sig till a-kassan. Var och en som arbetat i Sverige har rätt till inträde. Även den som inte arbetar vid ansökningstillfället har rätt till inträde.

6. LIVSFÖRING I ÖVRIGT

Den enskilde har enligt lagen rätt till bistånd för "sin livsföring i övrigt". Begreppet "behov för sin livsföring" sammanfattar en lång rad olika behov av stöd och hjälp, service, behandling, vård och omsorg. Det ekonomiska bistånd som utgår enligt 4 kap § 1 SoL utöver försörjningsstöd är sådant bistånd som den enskilde är i behov av för att uppnå skälig levnadsnivå och som inte ingår i försörjningsstödet.

6.1 Barnomsorgsavgift

Om behovet av ekonomiskt bistånd beräknas blir långvarigt (mer än tre månader) bör möjligheten att få avgiftsreduktion, helt eller delvis, undersökas. Vid separation ska barnomsorgsfakturorna delas mellan föräldrarna. Uppmana föräldrarna att ordna detta själva eller efter samtycke, kontakta ansvarig för barnomsorgsfakturor i kommunen.

6.2 Begravningskostnader

Bistånd till begravningskostnader kan beviljas i de fall där dödsboets tillgångar inte är tillräckliga för att täcka en skälig kostnad för begravning med utgångspunkt från en "enkel men värdig begravning".

En skälig kostnad beräknas till ett belopp motsvarande 50 % av prisbasbeloppet (22 400 kr för år 2017).

Godtagbara poster:

- Gravsten
- Kista utan handtag
- Urna, vid kremering
- Kistläggning
- Bärare vid bisättning
- Representant vid begravning
- Begravningsbyråns arvode
- Dödsannons i en lokaltidning
- Nödvändiga transporter
- Enklare blomdekoration
- Enklare förtäring för en mindre krets sörjande

Vid begravning av barn skall prövning ske i förhållande till föräldrarnas ekonomi.

6.3 Fickpengar

Fickpengar kan beviljas under institutionsvistelse om inte behovet kan tillgodoses med egen inkomst eller ingår i vårdavgiften. Bistånd till fickpengar beräknas utifrån posterna lek och fritid, kläder, hälsa och hygien samt telefon. Aktuellt månadsbelopp tas fram genom summering av relevanta belopp i dessa normposter.

6.4 Flyttkostnader

Ekonomiskt bistånd till flyttkostnader kan utgå om flyttningen är motiverad av sociala, ekonomiska eller medicinska skäl. Om flyttningen medför att man uppnår en högre grad av självförsörjning eller är nödvändig av andra skäl kan bistånd till flyttkostnad beviljas. Detta kan även gälla vid flytt inom den egna kommunen. Sökanden får själv ordna med flyttningen. Bistånd kan lämnas till hyra av bil och släpvagn. Kostnadsförslag skall lämnas till handläggaren. Kostnadsförslag och planering av flytt skall ske i samråd med handläggare. Den som på grund av funktionshinder eller andra särskilda skäl inte kan ordna sin flyttning på egen hand kan beviljas flytthjälp genom flyttfirma.

Kostnadsoffert ska alltid tas innan beslut fattas.

Den utflyttande kommunen står i regel för kostnaden avseende uppehälle och hyra första månaden i den nya kommunen.

6.5 Glasögon

Bistånd till glasögon kan beviljas efter ordination av leg. optiker eller läkare eller om nya glasögon behövs p.g.a. olycksfall. Glasögonbågarna skall betinga ett rimligt pris = billigaste bågen. Rimligt pris är oftast det paketpris de flesta optiker erbjuder. Kostnadsförslag skall inhämtas skriftligt från optiker. Speciell blankett finns.

Bistånd utgår endast till standardglas och inte till progressiva glas, linser, fotokromat, antireflexbehandling, infärgning eller hårdbehandling om inte behovet av detta styrks med läkarintyg. Vid ansökan om progressiva glas, kontrollera om ett par vanliga och ett par

läsglasögon blir billigaste alternativet. Om bidrag beviljas från annan, t ex landstinget, skall biståndet reduceras med motsvarande.

6.6 Hemutrustning

Allmänt

När en ansökan görs om bistånd till hel eller kompletterande hemutrustning skall en bedömning göras av den sökandes förutsättningar att själv kunna skaffa en del av utrustningen. Har den sökande möjligheten att inom rimlig tid med egen inkomst eller på annat sätt skaffa nödvändig hemutrustning skall bistånd inte beviljas. Vissa undantag kan dock förekomma. Det gäller familjer med minderåriga barn eller personer där sociala och ekonomiska skäl gör att en viss utrustning kan vara nödvändig i avvaktan på inkomst.

För barnfamiljer med långvarigt bidragsberoende bör särskilt barnens situation beaktas när behovet av kompletterande hemutrustning bedöms.

Personer som efter en vårdperiod och som ett led i rehabiliteringen flyttar ut i eget boende och saknar bohag sedan tidigare, kan ha rätt till bistånd till hemutrustning.

Vid prövning av bistånd till hemutrustning och TV skall hänsyn tas till:

- Befintlig hemutrustning inkl. utrustning som kan medföras vid separation eller flyttning från föräldrahemmet.
- Bedömning av aktuell och framtida försörjningsmöjlighet.

Möbler och husgeråd

Enbart nödvändig utrustning beviljas. Vid beräkning av kostnader för hemutrustning skall hänsyn tas till de priser som gäller vid inköpsställen för begagnade möbler och husgeråd utom för inköp av säng, sängkläder och madrass. Som riktlinje kan priser på IKEA, second hand samt lokala butiker vara vägledande.

Se bilaga 1 för vägledande prisuppgifter. (Se aktuellt prisbasbelopp)

TV

Bistånd till TV kan utgå till barnfamiljer och avse kostnaden för en begagnad TV. Barnfamiljer som erhållit försörjningsstöd under en längre tid kan beviljas bistånd till inköp av en digitalbox om det behövs för att kunna se SVT:s kanaler samt TV 4.

6.7 Kläder

Alla normala utgifter för kläder och skor ingår i normen. Ansökan skall prövas utifrån detta.

6.8 Läkervård och medicin

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till läkarkostnader och medicinkostnader enligt recept. Ekonomiskt bistånd beviljas dock normalt inte till kostnader för medicin som inte ingår i högkostnadsskyddet. Endast om det finns mycket starka skäl kan ekonomiskt bistånd beviljas till läkemedel som inte ingår i högkostnadsskyddet. För att bidrag till medicin och läkervård

skall beviljas skall den enskilde uppvisa kvitton. Handläggare skall vara uppmärksam på eventuella frikort. Observera möjligheten till avbetalning av medicinkostnad.

6.9 Matpengar

Grundprincipen är att det antingen föreligger rätt till bistånd och då skall full norm/normutfyllnad beviljas, eller så föreligger inte rätt till bistånd och då beviljas inget bistånd. Om klienten åberopar nödsituation skall förhållandena prövas enligt 2 kap 2 § SoL. Beslut om matpengar skall alltid föregås av sedvanlig utredning. Om nödsituation föreligger skall biståndet undanröja den akuta nödsituationen. Det kan därför inte generellt jämföras med livsmedelsbeloppet i normen. Biståndet utformas individuellt och kan också vara antingen högre eller lägre än livsmedelsnormen. (Se även Akut bistånd)

6.10 Pass, ID-kort

Kostnader i samband med ansökan om svenskt medborgarskap beviljas inte- Kostnader för ID-kort eller pass kan beviljas för att tillgodose kravet på att ha godkänd legitimation.

6.11 Resor

Umgängesresor

Bistånd till resekostnader kan beviljas i samband med umgänge. Vid bedömning skall hänsyn tas till barnets ålder, kostnaden för resor, färdstätt samt dom eller avtal. Fler resor än fastställda umgängestillfällen kan inte beviljas. Billigaste färdstätt skall användas. (Se även Umgänge). Umgängesresor beviljas endast som enkelresa, då den andra föräldern ansvarar för resterande resekostnad.

Resa till begravning

Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farföräldrar och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd med.

Rekreationsresor

Huvudprincipen är att bistånd till rekreationsresor inte beviljas. Resa kan beviljas till barnfamiljer som haft långvarigt försörjningsstöd och som inte beräknas få egna inkomster under överskådlig tid. Behovet ska prövas utifrån barnets behov av miljöombyte och extra stödinsats. Bedömningen ska även göras om behovet kan tillgodoses genom lek och fritidsposten i riksnormen samt vad en barnfamilj med låga inkomster normalt har råd med.

6.12 Rättshjälp

I normalfallet skall rättsskyddet täckas upp inom ramen för hemförsäkringens rättsskyddsförsäkring. Tillse att hemförsäkringen har en rättsskyddsförsäkring. Vid långvarigt ekonomiskt bistånd kan hjälp till självrisk lämnas efter prövning.

6.13 Spädbarnutrustning

Bistånd till spädbarnutrustning kan beviljas vid första barnets födelse med högst 10 % av basbeloppet. Summan avser barnvagn, babyskydd, säng med sängutrustning samt baskläder

och utrustning för bad och matning. Sökande uppmanas att köpa begagnad spädbarnsutrustning.

Bistånd som beviljas från barnets födelse som försörjningsstöd bör ge utrymme för successiv anskaffning av vad som behövs i övrigt. Naturligtvis skall här liksom annars i biståndsprövningen den individuella behovsbedömningen gälla. Det betyder att t ex vid barn nr 2, 3 o s v så är det avgörande faktiska behovet i det enskilda fallet som bestämmer hur mycket som skall betalas ut till spädbarnsutrustning.

6.14 Tandvård

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till akut tandvård som är nödvändig för den enskilde.

Bistånd beviljas i efterhand om den enskilde är berättigad till bistånd därtill.

Ekonomiskt bistånd till nödvändig tandvård kan dessutom beviljas enligt 4 kap 1 § SoL. I nödvändig tandvård ingår:

- Att avhjälpa och lindra värk.
- Revisionstandvård/uppehållande tandvård. Årliga kontroller och tandvård för att avhjälpa infektioner.
- Undanröja betydande sociala svårigheter, ex om förlust av tänder lett till ett utseendemässigt handikapp. Ersättning av tandförluster i framtandsområdet.
- Uppnå godtagbar tuggförmåga.
- Till utbyte av fyllningar och kronor som lossnat och medför värk.

Exempel på behandlingar som normalt inte är att betrakta som nödvändig tandvård:

- Estetisk tandvård, blekning av tänder
- Utbyte av fyllningar/kronor
- Attachmentförankrade delproteser
- Implantatbehandling
- Porslins- och guldinläggsterapi
- Kron- och broterapi bakom hörntänder
- Konuskonstruktioner.

Vid begäran om bistånd till nödvändig tandvård skall normalt ett specificerat kostnadsförslag föreligga innan behandlingen påbörjas. Kostnadsförslaget ska innehålla:

- Planerad behandling
- Behandlingsperiod/karensperiod
- Kostnad, total resp. patientavgift
- Om protetik ersättning (kronor/broar/proteser) planeras skall uppgift lämnas om vilka tänder det gäller.
- Konsekvenser av uppskjuten eller utebliven behandling och om andra alternativ finns.

Speciell blankett finns för ändamålet som klienten ska ta med till sin tandläkare.

Vid tveksamhet och i de fall det krävs en mera omfattande behandling tas kontakt med förtroendetandläkare för bedömning.

Vid ansökan om bistånd till tandvård ska behandlingen omfattas av det statliga tandvårdsstödet enligt 1 kap 3 § lagen om statligt tandvårdsstöd för att kostnaden ska godkännas.

Beviljat bistånd till tandvård enligt kostnadsförslag tas med som en godtagbar kostnad vid den månatliga beräkningen. Den enskilde betalar alltså sina kostnader till tandläkaren månadsvis. Kvitto på betald behandling skall uppvisas vid ekonomisk beräkning. Eventuella kostnader för uteblivna besök eller sena återbud accepteras inte.

Beviljad tandvård ska utföras inom sex månader då beslutet endast gäller i sex månader. I beslutet ska noteras från till vilket datum beslutet gäller samt att kostnaden beviljas under förutsättning av N.N är biståndsberättigad. Beakta delegationen beroende på kostnaden.

Egen betalningsförmåga

Bistånd till tandvårdskostnader kan beviljas till akut och nödvändig tandvård om den enskilde inte har möjlighet att betala. Hänsyn skall tas till den enskildes betalningsförmåga över en längre tidsperiod, minst sex månader. Vid tillfälligt behov av bistånd bör endast kostnader för akut tandvård godtas. Bedöms den sökande bli självförsörjande och få egna inkomster överstigande normen inom en period av sex månader får han/hon avvakta med att utföra nödvändig tandvård. I tveksamma fall bör samråd ske med behandlande tandläkare beträffande konsekvenser av uppskjuten behandling. Möjligheterna att kunna avbetala tandvårdskostnaden skall beaktas.

Vid större behandlingar, vari ofta tandtekniskt arbete ingår, kan det vara svårt att betala efter varje behandlingstillfälle. Möjlighet kan då finnas att avbetala på kostnaden efter behandlingens slut eller att komma överens med tandläkaren om delbetalningar redan från behandlingens början.

6.15 Tvättmaskin

Bistånd till tvättmaskin beviljas endast om det finns fysiska eller psykiska funktionshinder som är styrkt av läkarintyg, som gör det omöjligt att använda fastighetens tvättstuga.

6.16 Underhållsstöd

Återbetalningsskyldighet för underhållsstöd är inte en godtagbar utgift vid beräkning av ekonomiskt bistånd. Den enskilde hänvisas till att begära jämkning alternativt anstånd med återbetalningsskyldigheten.

7. EKONOMISKT BISTÅND ENLIGT 4 KAP 2 § SOL

Socialnämnden har enligt 4 kap § 2 rätt att ge bistånd utöver § 1 om det finns skäl för detta.

7.1 Skulder

Budgetrådgivning och medverkan i skuldsanering är viktiga biståndsinsatser.

Betalning av skuld utgår normalt inte, dock kan undantagsfall finnas.

För att bistånd till skuld skall beviljas gäller att betalningen av skulder har en avgörande betydelse för den biståndssökandes fortsatta livsföring och att denna på ett avsevärt sätt skulle försvåras om skulden inte betalas.

Hyresskulder

Innevarande månads hyra bör inte betraktas som en hyresskuld även om den förfallit till betalning utan bör räknas som sådan boendekostnad som omfattas av försörjningsstödet.

Ekonomiskt bistånd kan i undantagsfall beviljas till hyresskuld om det är enda sättet att uppnå skälig levnadsnivå.

Undantagen är följande:

- Skuld som uppstått under tid då sökanden inte haft egna inkomster som räckt till hyra. Om ansökan gjorts hade han/hon haft rätt till bistånd.
- Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli för stora vid en eventuell avhysning.
- För gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna.
- Om eventuell avhysning riskerar att medföra social utslagning och/eller försämrad möjlighet till egen försörjning.

Medger den sökandes ekonomi att det beviljade biståndet till skulden återbetalas skall beslut fattas om återbetalning och en avbetalningsplan läggs upp.

Vid upprepade hyresskulder ska ännu mer restriktiv bedömning göras.

Elskulder

Medger den sökandes ekonomi att det beviljade biståndet till skulden återbetalas skall beslut fattas om återbetalning och en avbetalningsplan läggas upp. Om en barnfamilj ansöker om ekonomiskt bistånd gällande elskuld skall barnperspektivet beaktas vid bedömningen. I akuta situationer där elen stängts av i barnfamiljer ska barnperspektivet särskilt beaktas vid bedömningen.

7.2 Förebyggande insatser

Förutom de ovan nämnda fallen då bistånd kan utgå, kan också bistånd beviljas till förebyggande insatser som till sin karaktär är starkt knutna till den enskildes speciella situation.

8. INKOMSTER

8.1 Allmänt

Från normbeloppet dras alla typer av inkomst:

- Aktivitetsstöd
- Arbetsinkomst
- Arbetslöshetsersättning
- Arvode
- Avgångsvederlag
- Barnbidrag
- Bidragsförskott
- Bostadsbidrag
- Etableringsersättning
- Flerbarnstillägg
- Flyttbidrag
- Föräldrapenning
- Hyresinkomst
- Livränta
- Omställningsbidrag

- Pension
- Sjukbidrag
- Sjukpenning
- Skadestånd, i vissa fall (se punkt 8.3)
- Startbidrag
- Studiebidrag
- Traktamente
- Underhållsbidrag
- Underhållsstöd
- Vårdbidrag för handikappat barn. (Endast skattepliktig del)
- Överskjutande skatt
- Andra tänkbara inkomster

Inkomster som den enskilde inte kan förfoga över skall normalt inte räknas. Dit hör:

- Skatteåterbäring som dragits av kronofogdemyndigheten
- Pension som skulle ha betalats ut om inte förtida uttag gjorts
- Barns inkomster från tillgångar som står under överförmyndaren.

Person som har reducerad lön p g a utmätning/införsel skall hänvisas att söka förbehållsbelopp. Ekonomiskt bistånd utgår inte för att kompensera den inkomst den enskilde förlorar.

Vissa inkomster bör inte medföra reduktion av det ekonomiska biståndet. Det gäller till exempel:

- Ersättning som betalas ut för merkostnader till följd av funktionshinder
- Ersättning för omkostnader i samband med ett åtagande, t e x familjehems-ersättningens omkostnadsdel.
- Stipendier och fondmedel som är avsatt för visst ändamål t ex en resa.
- Hemmavarande barns inkomst (se nedan).

Senaste självdeklaration skall alltid tas med i samband med en första ansökan om ekonomiskt bistånd. Aktuell slutskattsedel/kontoutdrag skall alltid uppvisas.

8.2 Hemmavarande barns inkomst/feriearbete

Feriearbete ska uppmuntras. Därför är det viktigt att den unge själv får disponera en viss del av arbetsinkomsten utan att detta minskar den övriga familjens ekonomiska bistånd. Barn är aldrig underhållsskyldiga för sina föräldrar eller syskon. Enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen skall hemmavarande barns/ungdomars lön för feriearbete inte påverka föräldrarnas rätt till bistånd.

Hemmavarande barn och ungas (skolungdomar under 21 år) inkomster ska inte beaktas till den del som understiger ett halvt prisbasbelopp per kalenderår. Med skola avses grundskola, gymnasieskola eller jämförlig utbildning.

8.3 Skadestånd och försäkringsersättningar

Inkomst som socialnämnden inte ska räkna med vid ekonomisk beräkning:

- Försäkringsersättningar som den enskilde får för att kompensera ekonomiska förluster, t.ex. kompensation för tillhörigheter som förlorats vid inbrott.
- Skadestånd som den biståndsbehövande behöver för att betala kostnader för rehabilitering av fysisk och psykisk skada

Inkomst som socialnämnden ska räkna med:

- Försäkringsersättning som utgör ersättning för förlorad arbetsinkomst.
- Försäkringsersättning och skadestånd som kompenserar den enskilde för förlust av egendom som kunnat tillgodose hushållets behov genom att avyttras. T ex försäkringsersättning eller skadestånd som gäller kompensation för förlust av t ex aktier, obligationer, värdeföremål eller värdefulla kapitalvaror som genom att säljas hade kunnat tillgodose hushållets behov.

9. TILLGÅNGAR

Alla realiserbara tillgångar skall i princip användas för den enskildes försörjning innan han eller hon har rätt till ekonomiskt bistånd. Med realiserbara tillgångar menas;

- Bankmedel
- Aktier eller andra värdepapper
- Bil, båt och MC
- Fastighet, bostadsrätt, fritidshus
- Häst
- Dyrbara konst- eller samlarföremål etc.

Eventuella tillgångar kan framgå av sluskattsedel eller försäkringsbrev.

9.1 Kontanter och bankmedel

Kontanter skall användas till den enskildes försörjning.

Bankmedel skall i första hand användas till den enskildes försörjning. Ålderspensionär får ha sparmedel upp till 50 % av ett basbelopp, motsvarande begravningskostnader, utan att det påverkar rätten till ekonomiskt bistånd.

Pensionssparande räknas i princip som en tillgång. Möjligheten att ta ut pensionssparande skall alltid prövas.

Minderåriga barn kan ha sparade medel med upp till 15 % av basbeloppet utan att det påverkar familjens rätt till ekonomiskt bistånd.

När barn med tillgångar har behov av särskilda utgifter utöver vad som ingår i försörjningsstödet, exempelvis möbler vid flytt till egen bostad, dyrare fritidsaktivitet eller rekreation, skall barnets sparade medel användas i första hand.

9.2 Fastighet

Ekonomiskt bistånd till personer som äger fastighet bör i princip inte beviljas annat än i akuta situationer. Bedöms biståndsbehovet bli långvarigt eller överstiga tre månader ska krav ställas på att de sökande ska sälja sin bostad, om de har en oskäligen kostnad i jämförelse med boende i lägenhet. Ev. kan bistånd ges med villkor om återbetalning. Även del i

fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning.

9.3 Bilnehav (och andra fordon)

Bil är generellt en kapitaltillgång och ska normalt försäljas om värdet överstiger 50 % av ett basbelopp. Hänsyn tas till de lokala trafikommunikationerna.

Om innehav av bil godtas ska bistånd till kostnader för bilen inte beviljas.

10. PRAKTIK OCH KOMPETENSHÖJANDE VERKSAMHET

10.1 Allmänt

Från och med 1 juli 2013 gäller inte åldersbegränsningen på 25 år vid krav på praktik eller kompetens höjande verksamhet.

Socialnämnden får enligt 4 kap § 4 begära att "den som uppbär försörjningsstöd under viss tid skall delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet..."
Möjligheten att anvisa praktik eller kompetenshöjande verksamhet gäller biståndstagare som inte kunnat beredas lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd:

Före anvisning till praktik eller kompetenshöjande verksamhet skall samråd ske med arbetsförmedlingen.

Person som deltar i praktik eller kompetenshöjande verksamhet enligt 4 kap § 4 kan under tiden han/hon deltar i verksamheten uppbära ekonomiskt bistånd om hans behov inte kan tillgodoses på annat sätt.

Anvisning till praktik eller kompetenshöjande verksamhet skall ingå som ett led i en medveten strategi för att stärka den enskildes möjligheter till arbete eller utbildning. Den anvisade verksamheten skall vara lämplig med tanke på den enskildes förutsättningar. Skälig hänsyn skall tas till den enskildes egna önskemål.

Anvisningen skall ingå i en arbetsplan som utarbetas tillsammans med den enskilde. I arbetsplanen skall anges långsiktiga mål med åtgärden. Om klienten vägrar att medverka i utarbetandet av en arbetsplan har handläggaren ansvar för att i samband med beslut om anvisning beskriva de långsiktiga målen med åtgärden.

Anvisning till praktik eller kompetenshöjande verksamhet skall göras för viss tid. Lämplig tid får avgöras med hänsyn till den enskildes individuella situation. Om den enskilde utan godtagbara skäl avböjer deltagande i praktik eller kompetenshöjande verksamhet har han/hon inte rätt till ekonomiskt bistånd. Godtagbart skäl kan vara att den anvisade praktiken är olämplig med tanke på den enskildes fysiska eller psykiska förutsättningar.

Om den enskilde utan godtagbara skäl uteblir från praktik eller kompetenshöjande verksamhet kan ekonomiskt bistånd komma att vägras eller nedsättas.

Personer som inte bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande i tillämplig omfattning för att kunna beredas arbetsmarknadsåtgärd kan beredas arbetsträning genom s.k. arbetspraktik. Då personer får arbetspraktik med ekonomiskt bistånd som försörjning bör beslut om anvisning fattas enligt 4 kap § 4 SoL.

10.2 Studerande

För studerande med behov av ekonomiskt bistånd under studieuppehåll gäller att den studerande skall vara inskriven på Arbetsförmedling under studieuppehåll.

11. ÖVRIGT

11.1 Förlorade plånböcker

Ekonomiskt bistånd utgör ingen försäkring och ersätter inte förlorade pengar. Kontrollera alltid om personen har hemförsäkring som ersätter denna typ av händelser.

Den sökande skall kunna uppvisa polisanmälan samt kontoutdrag från bank som visar att han tagit ut den uppgivna summan vid uppgiven tidpunkt. Om den sökande hävdar nödsituation kan ekonomiskt bistånd utgå med reducerad norm – matnorm.

11.2 Hemkomst efter utlandsvistelse

För den som arbetat utomlands som t ex aupair eller vistats utomlands av andra skäl och söker ekonomiskt bistånd gäller följande:

För att vara berättigad till bistånd krävs att den sökande står till arbetsmarknadens förfogande i Sverige. Den som vistats utomlands har ett ansvar att planera sin återkomst på så sätt att han/hon klarar sitt uppehälle minst en månad efter hemkomsten.

11.3 Tillfällig vistelse i kommunen

Vistelsekommunen ansvarar om den enskilde är helt medellös. Återresa till hemorten samt eventuellt matpengar för en dag. Kontakt ska tas med hemkommunens socialtjänst. Skulle sökande neka till att sådan kontakt får tas, finns skäl att göra avslag på ansökan.

11.4 Återkrav och återbetalning

Reglerna för återbetalning framgår av kap 9 §§ 1 – 4 SoL .

Ekonomiskt bistånd enligt kap 4 1 § SoL kan beviljas mot återbetalning då biståndet utbetalats:

- Som förskott på en förmån eller ersättning
- Till den som är indragen i arbetskonflikt
- Till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar

Har ekonomiskt bistånd beviljats i annat fall får biståndet återkrävas bara om det beviljats med villkor om återbetalning. Ett beslut om ekonomiskt bistånd som kan komma att återkrävas skall vara skriftligt.

Om det bedöms att den enskilde avsiktligt undanhållit eller lämnat oriktiga uppgifter, skall alltid frågan om att göra polisanmälan för misstänkt bedrägeri prövas.